

Postup Krajského úřadu Ústeckého kraje

při aplikaci ustanovením **§ 178 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákonná povinnost obcí dle § 178 odst. 1 školského zákona a související právní úprava

Dle § 178 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“), je **obec povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území**, v případě cizince s místem pobytu, a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které se v souladu se zvláštním právním předpisem nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních.

Tuto povinnost plní obec **v rámci samostatné působnosti**.

Obec plní povinnost podle § 178 odst. 1 školského zákona těmito způsoby:

- 1) **zřízením základní školy**, v níž budou pro daný počet žáků vytvořeny podmínky plnění povinné školní docházky; rozsah, v němž bude zřízením školy povinnost splněna, se tedy odvíjí od kapacity školy a počtu dětí, pro které je obec povinna podmínky zajistit, samotné zřízení základní školy proto nemusí být úplným splněním povinnosti dle § 178 odst. 1 školského zákona,
- 2) pokud obec vůbec nezřídí základní školu, resp. v této základní škole či základních školách nejsou vytvořeny podmínky pro plnění povinné školní docházky všech výše uvedených dětí, **zajistí plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí** (uzavřením dohody o vytvoření společného školského obvodu, členstvím ve svazku obcí zřizujícím základní školu).

Dále je zásadní ustanovení § 36 odst. 5 školského zákona, které stanoví, že žák plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má žák místo trvalého pobytu, v případě cizince místo pobytu žáka.

Na tomto místě tak školský zákon definuje tzv. **spádovou školu** jako základní školu zřízenou obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má žák místo trvalého pobytu, v případě cizince místo pobytu žáka.

Spádová škola je nástrojem, pomocí kterého plní obec svou zákonnou povinnost stanovenou v § 178 školského zákona zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy. Spádovou školou tedy nemůže být základní škola jiného zřizovatele než obce nebo svazku obcí.

Smysl spádové školy spočívá v tom, že dítě s místem trvalého pobytu ve školském obvodu této základní školy nebo umístěné v tomto obvodu ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy **má právo na přednostní přijetí** k základnímu vzdělávání v této škole za podmínek stanovených v § 36 odst. 7 školského zákona a zároveň povinnost se v této škole vzdělávat v případě, že zákonný zástupce dítěte nezvolí pro dítě jinou základní školu.

Vymezení školského obvodu spádové školy dále upravuje ust. § 178 odst. 2 školského zákona:

Na území obce, části obce nebo na území více obcí se vymezují školské obvody spádové školy takto:

- a) je-li v obci jedna základní škola zřízená obcí, tvoří školský obvod území obce,
- b) je-li v obci více základních škol zřizovaných obcí, stanoví obec školské obvody obecně závaznou vyhláškou,
- c) je-li na území svazku obcí jedna základní škola nebo více základních škol zřízených svazkem obcí nebo dojde-li k dohodě několika obcí o vytvoření společného školského obvodu jedné nebo více základních škol zřizovaných některou z těchto obcí, stanoví každá z dotčených obcí obecně závaznou vyhláškou příslušnou část školského obvodu.

Nesplnění zákonné povinnosti obce – stanovení školského obvodu krajským úřadem

Ustanovení § 178 odst. 3 školského zákona stanoví, že „**Pokud území obce nebo jeho část nespadá pod školský obvod ani společný školský obvod a je ohroženo plnění povinné školní docházky dítěte** uvedeného v odstavci 1, **krajský úřad opatřením obecné povahy pro toto území vytvoří nebo na ně rozšíří školský obvod nebo společný školský obvod základní školy zřizované touto nebo jinou obcí nebo svazkem obcí, a to s platností nejdéle na 24 měsíců.** Námitky proti návrhu opatření obecné povahy podle věty první může podat obec,

pro jejíž území nebo jeho část je vytvořen nebo na ně rozšířen školský obvod nebo společný školský obvod základní školy, a dále obec, která zřizuje danou základní školu nebo je členem svazku obcí, který zřizuje danou základní školu. Pokud dojde některým ze způsobů podle § 178 odst. 2 školského zákona k vymezení školského obvodu pro území obce nebo jeho část, pozbývá opatření obecné povahy v odpovídajícím rozsahu účinnosti“.

Školský zákon v tomto ustanovení tedy upravuje řešení i pro takové **výjimečné případy**, kdy se obci **přes veškerou snahu** nedaří závazkům v rámci samostatné působnosti dostát, tj. **dočasně** není schopna zřídit vlastní samostatnou školu ani zajistit plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí a **zároveň** je ohroženo plnění povinné školní docházky. V takových případech při výkonu přenesené působnosti koná krajský úřad prostřednictvím opatření obecné povahy (podle části šesté zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 171 až § 174). V tomto případě nelze vnímat tento postup krajského úřadu jako nepřiměřený zásah do pravomoci místních samospráv, ale jako akt činěný ve veřejném zájmu, který má občanům (zákonným zástupcům dětí a žáků) pomoci dostát povinnosti školní docházky.

Zároveň je však třeba **tento institut považovat za krajní řešení, které nemůže sloužit k tomu, aby obce přenášely splnění své zákonné samosprávné povinnosti na krajský úřad a spoléhaly tak na to, že krajský úřad za ně situaci bez dalšího "vyřeší"**.

[Uplatnění postupu dle § 178 odst. 3 školského zákona](#)

Při naplnění výše uvedených skutečností, tj. kdy obec není schopna dostát své zákonné povinnosti zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území, v případě cizince s místem pobytu, a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, **zažádá tato obec písemně Krajský úřad Ústeckého kraje o stanovení školského obvodu** (dále jen „žádost“), v souladu s ustanovením § 178 odst. 3 školského zákona.

Snahu o dodržení zákonné povinnosti zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí **doloží** tato obec zápisem, případně jiným prokazatelným způsobem, z jednání s obcí, která zřizuje základní školu, **má v této škole (školách) volnou kapacitu pro přijetí dětí** a není ochotna uzavřít dohodu o společném školském obvodu s obcí, která není schopna podmínky plnění školní docházky zajistit.

Pro usnadnění průběhu aplikace ustanovení § 178 odst. 3 školského zákona a zajištění přijetí dětí do spádové školy, doporučuje Krajský úřad Ústeckého kraje zaslání žádosti do **31. 1. školního roku, který předchází školnímu roku, ve kterém má dítě/děti zahájit povinnou školní docházku**.

Na vymezení školského obvodu spádové **mateřské školy** a pravidla zajištění podmínek předškolního vzdělávání dětí, pro které je obec povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání, dle § 34 odst. 1 a 3 školského zákona (pro školní rok 2017/2018 děti pěti a čtyřleté), se výše uvedený postup uplatní obdobně.

Zdroje:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- KATZOVÁ, Pavla. *Školský zákon: komentář*. Praha: ASPI, 2008. Komentáře (ASPI). ISBN 978-80-7357-412-3
- Právní výklad k zákonnému zmocnění odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra K obecně závazné vyhlášce o vymezení školských obvodů spádové základní školy a školských obvodů spádové mateřské školy – dostupné na <http://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicky-material-c-1-stav-od-1-1-2017.aspx>
- Dopis ministryně školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 8. 3. 2017, č. j.: MSMT – 4941/2017-1

V Ústí nad Labem , dne: 23. 5. 2017

odbor SMT ve spolupráci s odborem LP KUUK